

Tulen kesyttämisen historiaa

1. Tuli kansanrunoudessa

- . Kansanperinteessä tuli syntyi taivaassa ja putosi maahan.
- . Se löydettiin lohen vatsasta tai kannon alta.
- . Ihmiset veivät sen tupaan ja huolehtivat siitä.

2. Tulentekotaidon alkuvaiheet

- . Ihminen käytti tulta jo yli 100 000 vuotta sitten.
- . 100 000 - 60 000 vuotta sitten opittiin sytyttämään tuli itse. Ehkä jopa aikaisemminkin....
- . Kivikaudella (8850-1800 eaa.) kehittyi kitkatuli.

3. Kitkatulen menetelmät

- . Menetelmät: höyläys, sahaus, auraus, poraaminen.
- . Käytetyt materiaalit: sammal, ruoho, katajan niini.

4. Tulipora ja sen osat

- . Tulijousi: kaareva puinen jousi.
- . Ukkoslintu: kovasta puusta tai kivistä tehty kädensija.
- . Tulipora: 25-30 cm puinen varsi.
- . Tulilauta: kuiva ja kovaa puuta.
- . Sytykkeet: taula, kuivat neulaset, kuiva ruoho.

5. Tuluksen kehitys

- . Rautakaudella (500 eaa.) tulentekovälineitä kehitettiin.
- . Tuluskivet ja tulusraudat käytössä Itämeren alueella.
- . Tulukset koostuivat tulusraudasta, piikivistä ja sytykkeestä.
- . 1700-luvulla lisättiin rikkikuppi, joka helpotti tulen syttymistä.

6. Tulitikkujen keksiminen

- . 1805 Jean Chancel kehitti ensimmäisen tulitikun.
- . 1826 John Walker keksi raapaisemalla syttyvän tikun.
- . 1832 alkoi fosforitulitikkujen kaupallinen valmistus.

- 1844 Gustaf Erik Pasch kehitti varmuustulitikut.

7. Sytyttimien kehitys

- 1823 Döbereinerin lamppu (vety+platinaliekki).
- 1903 Carl Auer von Welsbach keksi modernin sytyttimen.
- 1913 Ronson valmisti taskusytyttimen.
- 2000-luvulla kehitettiin plasmasytytin.

8. Tulen kuljettaminen

- 1800-luvulle saakka tulta kuljetettiin pakkulassa.
- Pakkula oli koverrettu puuastia, jossa oli hehkuva kekäle.
- Naapurista haettiin mieluummin kekäle kuin tehtiin tuli uudestaan.

9. Tulen hyödyt

- Tuli auttoi ruoan kypsennyksessä ja paransi ravinnon säilyvyyttä.
- Mahdollisti metallien sulattamisen ja keramiikan valmistuksen.
- Tarjosi valoa, lämpöä ja suojan pedoilta.

- . Mahdollisesti ihmisen levittäytymisen kylmemmille alueille.